

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs I. Vtrum Christus sit vnum, vel duo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Obi. 1.

CONTRA conclus. sunt duo argumenta, quæ refert, & soluit Medina *super hoc artic. prope finem*. Contra eandem conclus. argumentatur Vasquez. *Primo*: quia, etiam si nomen illud *homo* in reduplicacione positum supponat pro natura concrete significata, indirecte denotat suppositum; ergo significat naturam in supposito. *Respon.* falsum esse anteced. ut patet ex Regula D. Thom. *supra notata*.

Solut.

Obi. 2.

Secundo: Siue sumatur illa particula *secundum* quod, ut nota specificacionis seu determinationis, siue ut denotat aliquam causam, siue ut nota perfectatis, est vera dicta propositio; ergo. Probat Antecedens, quo ad singulas partes, quas admittimus. *Resp.* Nullam esse confeg. nam licet his omnibus modis sit vera dicta propositio, non tamen est propria ob supra dictam causam; quia scilicet secundum nullam dictarum acceptionum saluatur prædicatio in recto, sed in obliquo tantum, nec significatur identitas prædicari cum subiecto, sed quædam coniunctio aut habitudo, ut patet applicanti, &c.

Solut.

A Enchi. Cum in forma Dei esset, formam serui accepit, vtrumque vnus, sed aliud propter Verbum, aliud propter hominem. Ergo Christus est duo.

Præterea: Christus non est tantum homo: quia sic purus homo esset. Ergo est aliud aliud, quam homo: & ita in Christo est aliud, & aliud. Ergo Christus est duo.

Præterea: Christus est aliquid, quod est Pater, & est aliquid quod non est Pater. Ergo Christus est aliquid, & aliquid. Ergo Christus est duo.

Præterea: Sicut in mysterio Trinitatis sunt tres personæ in vna natura: ita in mysterio Incarnationis sunt duæ naturæ in vna persona. Sed propter vnitatem naturæ, non obstante distinctione personæ, Pater, & Filius sunt vnus: secundum illud Ioann. 10. Ego, & Pater vnus sumus. Ergo non obstante vnitatem personæ, propter dualitatem naturarum, Christus est duo.

Præterea: Philosophus dicit in tertio Phys. quod vnum, & duo denominatine dicuntur. Sed Christus habet dualitatem naturarum. Ergo Christus est duo.

Præterea: Sicut forma accidentalis facit alterum, ita forma substantialis aliud: ut Porphyrius dicit. Sed in Christo sunt duæ naturæ substantiales, humana scilicet, & diuina. Ergo Christus est aliud, & aliud. Ergo Christus est duo.

Sed contra est, quod Boet. dicit in libro de duab. natur. Omne quod est, in quantum est, vnum est. Sed Christum esse confitemur. Ergo Christus est vnum.

Respondeo dicendum, quod natura secundum se considerata, prout in abstracto significatur, non vere potest prædicari de supposito seu persona, nisi in Deo, in quo non differt, quod est, & quo est: ut in Prima parte habitum est. In Christo autem cum sint duæ naturæ, diuina scilicet, & humana, altera earum, scilicet diuina, potest de eo prædicari & in abstracto, & in concreto: dicimus enim, quod filius Dei, qui supponitur in hoc nomine, Christus, & est diuina natura, & est Deus. Sed humana natura non potest prædicari de Christo secundum se in abstracto, sed solum in concreto, prout scilicet significatur in supposito. Non enim vere potest dici, quod Christus sit humana natura: quia natura humana non est nata prædicari de suo supposito. Dicitur autem, quod Christus est homo sicut, & quod Christus est Deus. Deus autem significat habentem Deitatem: & homo significat habentem humanitatem. Aliiter tamen habens humanitatem significatur per hoc nomen homo, & aliter per hoc nomen Iesus, vel Petrus. Nam hoc nomen homo importat habentem humanitatem indistincte, sicut, & hoc nomen Deus, indistincte importat habentem Deitatem: hoc autem nomen Petrus, vel Iesus, importat distincte habentem humanitatem, scilicet sub determinatis individualibus proprietatibus: sicut & hoc nomen filius Dei, importat habentem Deitatem sub determinata proprietate personali. Numerus autem dualitatis in Christo ponitur circa ipsas naturas, & ideo si ambæ naturæ in abstracto prædicarentur de Christo, sequeretur, quod Christus esset duo. Sed quia duæ naturæ non prædicantur de Christo, nisi prout significantur in supposito, oportet secundum rationem suppositi prædicari de Christo vnum vel duo. Quidam autem posuerunt in Christo duo supposita, sed vnā personam, quæ quidem videtur se habere secundum eorum opinionem, tanquam suppositum completum vltima completionē. Et ideo quia ponebant in Christo duo supposita, dicebant Christum esse duo neutraliter, sed quia ponebant vnā personam, dicebant Christum vnum masculinē. Nam neutrum genus designat quiddam informe, & imperfectum: genus autem masculinum designat quiddam formatum, & perfectum. Nestoriani autem ponentes in Christo duas personas, dicebant Christum non solum esse duo neutraliter, sed etiam duos masculinē. Quia vero nos ponimus in Christo vnā personam, & vnum suppositum (ut ex supra dictis patet) sequitur, quod dicamus, quod non solum Christus est vnus masculinē, sed etiam, quod est vnum neutraliter.

Ad primum ergo dicendum, quod verbum illud Aug.

Zc 2 non

QVÆSTIO DECIMASEPTIMA.

De pertinentibus ad vnitatem in Christo quantum ad esse, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de his, quæ pertinent ad vnitatem in Christo in communi. Nam de his, quæ pertinent ad vnitatem, vel pluralitatem in speciali, suis locis determinandum est: sicut supra determinatum est, quod in Christo non est vna tantum scientia & infra determinabitur, quod in Christo non est vna tantum nativitas.

Considerandum est ergo, primo de vnitatem Christi quantum ad esse, secundo quantum ad velle, tertio, quantum ad operari.

Circa primum queruntur duo.

Primo, vtrum Christus sit vnum, vel duo.

Secundo, vtrum in Christo sit tantum vnā esse.

Ratio ordinis.

ORDINEM huius quæstionis ad præcedentes explicant S. D. & Cai. qui etiam rationem assignat ordinis articulorum in principio, tam huius, quam sequentis articuli. Ad cuius ampliorem intelligentiam aduerte vnū esse passionem entis, non solum nominaliter, sed etiam participaliter sumpti: cum igitur in Christo sit duplex esse, scilicet esse substantiale in compositione consistens, & esse existentia in rerum natura, in primo articulo queritur de vnitatem consequente primū esse, secundum quod esse indiuisum dicitur Christus quid vnum simpliciter. Deinde queritur de vnitatem, aut pluralitatem esse existentia, secundum quod esse non dicitur Christus simpliciter vnus aut plura, sed dicitur habens vnum esse existentia, ut patet ex secundo articulo.

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus sit vnum, vel duo.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod Christus non sit vnum, sed duo. Dicit enim August. in primo de Trin. quia forma Dei accepit formam serui, vtrumque Deus & 4. con. 6. propter accipientem Deum: vtrumque autem homo pro vno. 2. 2. 2. pter acceptum hominem.

Sed vtrumque dici non potest, nisi vbi sunt duo. Ergo Christus est duo.

Præterea: Vbiunque est aliud, & aliud, ibi sunt duo.

Sed Christus est aliud, & aliud: dicit enim Augustin. in Naz. in D. Thom. 3. partem.

3. d. 6. q. 2. a. 1. & d. 21. q. 1. a. 1. q. 2. 16. Trin. quia forma Dei accepit formam serui, vtrumque Deus & 4. con. 6. propter accipientem Deum: vtrumque autem homo pro vno. 2. 2. 2. pter acceptum hominem. & 7. & a. 3. Sed vtrumque dici non potest, nisi vbi sunt duo. Ergo Christus est duo. & 4. per 10. sum. & ar. 5. 14. Sed Christus est aliud, & aliud: dicit enim Augustin. in Naz. in D. Thom. 3. partem. Ca. 7. 10. 3.

non est sic intelligendum, quod ly vtrumque teneatur ex parte predicati: quasi dicat, quod Christus sit vtrumque, sed teneatur ex parte subiecti. Et tunc ly vtrumque ponitur non quasi pro duobus suppositis, sed pro duobus nominibus significantibus duas naturas in concreto. Possum enim dicere, quod vtrumque, scilicet Deus, & homo, est Deus propter accipientem Deum: & vtrumque scilicet Deus, & homo est homo propter acceptum hominem.

Ad secundum dicendum, quod cum dicitur, Christus est aliud, & aliud, locutio est exponenda, vt sit sensus, habens aliam, & aliam naturam. Et hoc modo exponit Augustinus in libro contra Felicianum. Vbi cum dixisset, Inmediatore Dei, & hominum, aliud Dei filius, aliud hominis filius, subdit, Aliud inquam pro discrezione substantie, non aliud pro vnitatis persona. Vnde Greg. Nazianzenus in Epistola ad Elidonium dicit, Si oportet compendiose dicere, aliud quidem, & aliud, ea, ex quibus Saluator est: siquidem non idem est inuisibile visibilis, & quod absque tempore ei, quod sub tempore, non autem alius, & alius, absit: hac enim ambo vnum.

D. 102.

Ad tertium dicendum, quod hac est falsa, Christus est tantum homo: quia non excludit aliud suppositum, sed aliam naturam: eo quod termini in predicato positi, formaliter tenentur. Si vero adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset vera locutio: puta, Christus est tantum id, quod est homo. Non tamen sequitur, quod sit aliquid aliud, quam homo: quia ly aliud, cum sit relatiuum diuersitatis substantie proprie refertur ad suppositum (sicut, & omnia relatiua facientia personalem relationem) sequitur autem, ergo habet aliam naturam.

Ad quartum dicendum, quod cum dicitur, Christus est aliquid, quod esset Pater, ly aliquid, teneatur pro natura diuina: quæ etiam in abstracto predicatur de Patre, & Filio. Sed cum dicitur, Christus est aliquid, quod non est Pater, ly aliquid teneatur non pro ipsa natura humana, secundum quod significatur in abstracto, sed secundum quod significatur in concreto: non quidem secundum suppositum distinctum, sed secundum suppositum indistinctum, prout scilicet subsistat natura, non autem proprietatibus indiuiduantibus. Et ideo non sequitur, quod Christus sit aliud, & aliud, vel quod sit duo: quia suppositum humane nature in Christo, quod est persona filij Dei, non ponit in numerum cum natura diuina, quæ predicatur de Patre, & Filio.

Ad quintum dicendum, quod in mysterio diuine Trinitatis natura diuina predicatur etiam in abstracto de tribus personis: & ideo simpliciter potest dici quod tres personæ sint vnum. Sed in mysterio incarnationis non predicantur ambe nature in abstracto de Christo: & ideo non potest simpliciter dici quod Christus sit duo.

Ad sextum dicendum, quod duo dicitur, quasi habens dualitatem: non quidem in aliquo alio, sed in ipso, de quo duo predicatur. Fit autem predicatio de supposito, quod importatur per hoc nomen Christus. Quamuis igitur Christus habeat dualitatem naturarum: quia tamen non habet dualitatem suppositum, non potest dici Christus esse duo.

Ad septimum dicendum, quod alterum importat diuersitatem accidentis: & ideo diuersitas accidentis sufficit ad hoc, quod aliquid simpliciter dicatur alterum. Sed aliud importat diuersitatem substantie: substantia autem dicitur non solum natura, sed etiam suppositum, vt dicitur in quinto Metaph. & ideo diuersitas nature non sufficit ad hoc, quod aliquid simpliciter dicatur aliud, nisi adsit diuersitas secundum suppositum. Sed diuersitas nature facit aliud secundum quid, scilicet secundum naturam, si non adsit diuersitas suppositi.

Sensus Quæsti.

TITVLVM optime declarat Caietanus.

Forma Textus.

DVBVS propositis distinctionibus responderetur quæsto vnica conclusione.

Prima distinctio est: Natura tam diuina, quam

humana in Christo potest significari dupliciter; scilicet in abstracto, & in concreto: In quibus significandi modis, partim differunt & partim conueniunt hæ duæ nature: quod ad posse, vel non posse predicari de Christo; Differunt enim quod ad predicari in abstracto: Quia natura diuina potest vere in abstracto predicari de Christo, non autem humana. Probatur: quia in solo Deo natura secundum se considerata prout in abstracto significatur, vere potest predicari de supposito: at suppositum vtriusque nature, scilicet diuine & humane est id, quod supponitur nomine Christi; ergo de Christo poterit predicari natura diuina abstracte significata, non autem humana eodem modo significata; ita vt hæc sit vera: Christus est diuina natura, hæc autem falsa: Christus est humanitas. Maior probatur: quia in solo Deo non differt quod est & quo est. Conueniunt autem hæ duæ nature, quod vtrique in concreto significata predicatur de Christo; ita vt istæ sint veræ: Christus est Deus: Christus est homo. Probatur: quia Deus significat habentem Deitatem, & homo significat habentem humanitatem; ergo. Consequentia patet: quia in Christo est vnum suppositum, quod est habens vtramque naturam, & significatur nomine Christi.

Secunda distinctio est: Habens humanitatem dupliciter potest significari, scilicet indistincte & distincte. Primo modo significatur per hoc nomen, homo, sicut etiam hoc nomine, Deus, indistincte importat habentem Deitatem. Secundo modo significatur habens humanitatem per hoc nomen, Iesus, vel Petrus, quod importat habentem humanitatem sub determinatis proprietatibus indiuidualibus; sicut & hoc nomen, Filius Dei, importat habentem Deitatem sub determinata proprietate personali.

CONCL. est: Christus non solum est vnus masculinus, sed etiam est vnum neutrum aliter. Probatur: quia oportet secundum rationem suppositi predicari in Christo vnum vel duo: at in Christo est vna tantum persona & vnum suppositum; ergo Christus non solum, &c. Maior probatur: Primo, quia duæ nature in Christo, circa quas solas ponitur numerus dualitatis, non predicantur, nisi prout significantur in supposito, non autem, vt significantur in abstracto (nisi altera tantum, scilicet diuina) ergo oportet secundum rationem suppositi, &c. Consequentia declaratur ex opposito antecedentis: quia si ambe nature in abstracto predicarentur de Christo, sequeretur, & Christus esset duo. Secundo probatur eadem maior ex duobus erroribus oppositis veritati Catholice: Primus est eorum, qui in Christo dicebant esse duo supposita, & vnam tantum personam, quæ secundum eorum opinionem videbatur se habere tamquam suppositum completum vltima completionem: Hi ergo, quia ponebant in Christo duo supposita, dicebant Christum esse vnum masculinum: Ratio eorum erat: quia neutrum genus designat quoddam informe & imperfectum. Secundus error est Nestorianorum ponentium in Christo duas personas, qui dicebant Christum non solum esse duo neutrum aliter, sed etiam duos masculinos.

Expositio Textus.

HVIVS art. concl. est dogma fidei, vt probant hic recenti ores ex diuinis litteris, Sacris Conciliis, ex communi SS. Patrum doctrina. Videndi sunt Med. & Suar. in Comment.

NOTANDA sunt etiam ea, quæ scribit Caietanus circa discursum D. Th. in textu.

Scito præterea rationem D. Thom. pro conclus. esse omnium optimam, licet Valquez disp. 70. c. 3. Nullo

nullo solido nixus fundamento pronunciet eam A nullius esse valoris: Ad huius etiam conclusionis confirmationem valde conferunt ea, quæ late supra diximus, q. 3. art. 7. *Controu. 1.* ubi quæsiuimus: An si vna persona plures naturas humanas assumeret, dicenda esset vnus homo, vel plures. Vide etiam ea, quæ scribit Vasq. in dicta disput. 70. ubi tamen falsam habet doctrinam de suppositione nominis concreti. Aluarez breuiter explicat veritatem, & quærit, an hæc sit vera: *Christus est diuinitas & humanitas*, & probat efficaciter esse falsam.

Responsionem ad primum argum. declarat Suar. alteram afferens expositionem verborum Augustini.

In responsionibus ad secundum, & tertium, & septimum argumentum S. D. tria dicit. Primum est, Christum non posse dici aliud & aliud, nisi exponendo dictum hoc cum Augustino, vt sit sensus: quod Christus habet aliam & aliam naturam. Secundum est diuersitatem naturæ non sufficere ad hoc, vt aliquid simpliciter dicatur aliud, nisi ad sit diuersitas secundum suppositum, sed diuersitatem naturæ facere aliud secundum quid, scilicet secundum naturam, si non addit diuersitas suppositi. Tertium est, aliud proprie referri ad suppositum, sicut & omnia relatiua facientia personalem relationem, eo quod sit relatiuum diuersitatis substantiæ. Cuius oppositum videtur supra docuisse, q. 2. art. 3. ad 1. ubi ait: Sicut, quod dicitur alterum, & alterum in creaturis, non significat diuersitatem suppositi, sed solum diuersitatem formarum accidentalium, ita, quod dicitur Christus aliud, & aliud, non importat diuersitatem suppositi, vel hypostasim, sed diuersitatem naturarum. Sed hæc non sunt contraria, & vtrumque verum est sane intellectum. Verum est enim, quod dicitur hic ad 5. dictionem illam aliud proprie referri ad suppositum; ac proinde solam diuersitatem naturæ non sufficere, vt aliquid dicatur aliud simpliciter, sed tantum secundum quid scilicet secundum naturam, & simul etiam verum est dictionem illam aliud non importare (scilicet necessarium) diuersitatem suppositi, quæ est diuersitas substantialis simpliciter, id est absolute dicta, sed posse, quamquam minus proprie, importare solam diuersitatem substantialem naturarum, quæ est diuersitas secundum quid, vt patet ex auctoritate Augustini relata à D. Th. hic à primum.

Ex quo patet primo defectus Suarezij, qui prædicta loca adduxit, vt vere contraria, cum eis conciliandi nullam interpretationem adhibeat.

Secundo patet error Vasquezij disput. 70. cap. 3. S. mihi tamen dicentis posse secundum D. Thom. & aliquos Patres seruata proprietate sermonis affirmari Christum esse aliud & aliud.

Cetera ad explicationem dictarum responsionum D. Tho. ad secundum, tertium & septimum argumentum lege, si vis, apud Suarezium. Vide etiam quæ scribit Caietanus circa responsionem ad tertium & quartum argumentum.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Christo sit tantum vnum esse.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non sit tantum vnum esse, sed duo. Dicit enim Damascenus in 3. lib. quod ea, quæ consequuntur naturam, in Christo duplicantur. Sed esse consequitur naturam: esse enim est a forma. Ergo in Christo sunt duo esse. Præterea: Esse filij Dei est ipsa natura diuina, & est æternum. Esse autem hominis Christi non est diuina natura: sed est esse temporale. Ergo in Christo non est tantum vnum esse.

Naz. in D. Thom. 3. partem.

Præterea: In Trinitate quamuis sint tres persone, est tamen vnum esse propter vnitatem nature. Sed in Christo sunt due nature, quamuis sit vna persona. Ergo in Christo non est tantum vnum esse, sed duo.

Præterea: In Christo anima dat aliquod esse corpori, cum sit forma eius. Sed non dat sibi esse diuinum, cum sit increatum. Ergo in Christo est aliud esse, præter esse diuinum: & sic in Christo non est tantum vnum esse.

Sed contra, vnumquodque secundum hoc dicitur ens, secundum quod dicitur vnum: quia vnum, & ens conuertuntur. Si ergo in Christo essent duo esse, & non tantum vnum, Christus esset duo, & non vnum.

Respondeo dicendum, quod quia in Christo sunt due nature, & vna hypostasis, necesse est, quod ea, quæ ad naturam pertinent in Christo, sint duo: quæ autem pertinent ad hypostasim in Christo, sint vnum tantum. Esse autem pertinet, & ad naturam, & ad hypostasim. Ad hypostasim quidem, sicut ad id, quod habet esse: ad naturam autem, sicut ad id, quo aliquid habet esse. Natura enim significatur per modum forme, quæ dicitur ens ex eo, quod ea aliquid est: sicut albedine est aliquid album, & humanitate est aliquid homo. Est autem considerandum, quod si est aliqua forma, vel natura, quæ non pertineat ad esse personale hypostasis subsistentis, illud esse non dicitur esse illius persone simpliciter, sed secundum quid, sicut esse album, est esse Sortis, non in quantum est Sortes, sed in quantum est albus. Et huiusmodi esse nihil prohibet multiplicari in vna hypostasi, vel persona: aliud enim est esse, quo Sortes est albus, & quo Sortes est musicus. Sed illud esse, quod pertinet ad ipsam hypostasim, vel personam secundum se, impossibile est in vna hypostasi, vel persona multiplicari: quia impossibile est, quod vnus res non sit vnum esse. Si igitur humana natura adueniret filio Dei non hypostatice, vel personaliter, sed accidentaliter (sicut quidam posuerunt) oporteret ponere in Christo duo esse: vnum quidem, secundum quod est Deus, aliud autem, secundum quod est homo. Sicut in Sorte ponitur aliud esse, secundum quod est albus, & aliud, secundum quod est homo, quia esse album non pertinet ad ipsam esse personalem Sortis. Esse autem capitatum, & esse corporeum, & esse animatum, totum pertinet ad vnam personam Sortis: & ideo ex omnibus his non fit, nisi vnum esse in Sorte. Et si contingeret quod post constitutionem persone Sortis, aduenirent Sorti manus, vel pedes, vel oculi (sicut accidit in cæco nato) ex his non accresceret Sorti aliud esse, sed solum relatio quadam ad huiusmodi: quia scilicet diceretur esse, non solum secundum ea, quæ prius habebat, sed etiam secundum ea quæ sibi postmodum adueniunt. Sic igitur, cum humana natura coniungatur filio Dei hypostatice, vel personaliter (vt supra dictum est), & non accidentaliter, consequens est, quod secundum humanam naturam non adueniat sibi nouum esse personale, sed solum noua habitudo esse personalis, præexistentis ad naturam humanam, vt scilicet persona illa iam dicatur subsistere, non solum secundum diuinam naturam, sed etiam secundum humanam.

Ad primum ergo dicendum, quod esse consequitur naturam: non sicut habentem esse sed sicut quæ aliquid est: personam autem siue hypostasim consequitur, sicut habentem esse. Et ideo magis recinet vnitatem secundum vnitatem hypostasim, quam habeat dualitatem secundum dualitatem nature.

Ad secundum dicendum, quod illud esse æternum filij Dei, quod est diuina natura, sit esse hominis, in quantum humana natura assumitur à filio Dei in vnitatem persone.

Ad tertium dicendum, quod sicut in Prima parte dictum est, quia persona diuina est idem cum natura, in personis diuinis non est aliud esse persona, præter esse nature: & ideo tres persone non habent, nisi vnum esse. Haberent autem triplex esse, si in eis esset aliud esse persona, & aliud esse nature.

Ad quartum dicendum, quod anima in Christo dat esse corpori, in quantum facit ipsum actu animatum: quod

Vasquez ij
censura re-
sistitur.

Concilian-
tur dicta S
Tho.

3 d. 4. q. 1. a.
2. q. 1. col. ff.
d. 6. q. 2. m. a. f. in 3. lib. quod ea, quæ consequuntur naturam, in Christo duplicantur. Sed esse consequitur naturam: esse enim est a forma. Ergo in Christo sunt duo esse.
ar. 2. Et v. fo duplicantur. Sed esse consequitur naturam: esse enim est a forma. Ergo in Christo sunt duo esse.
nio. art. 4.
& quol. 9.
q. 2. a. 2. &
opu. 3. c. 216.
& 219.